

raj propadel z enim glasom
manjšine.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. Henderson 1-0628 Cleveland 3, Ohio

Published daily except Saturdays, Sundays and Holidays

General Manager and Editor: Mary Debevec

NAROČNINA

Za Zed. države \$10.00 na leto; za pol leta \$6.00; za četrt leta \$4.00.

Za Kanado in sploh za dežele izven Zed. držav \$12.00 na leto. Za pol leta \$7.00, za 3 mesece \$4.00.

SUBSCRIPTION RATES

United States \$10.00 per year; \$6.00 for 6 months; \$4.00 for 3 months.

Canada and all other countries outside United States \$12.00 per year; \$7 for 6 months; \$4 for 3 months.

Entered as second class matter January 6th, 1908 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the act of March 3rd, 1879.

83 No. 54 Wed., March 18, 1953

Tito in ?

Titovi odnosi do Moskve so prešli s Stalinovo smrtjo v tretje obdobje.

Prva doba je trajala do l. 1948. V to dobo je imel Tito v Moskvi dosti prijateljev in znancev; predvsem mu je bil dober Stalin, dasiravno mu ni popolnoma zaupal. Sicer pa je vprašanje, če je Stalin sploh komu popolnoma zaupal. Moskovski komunistični magnatje so svoje zveze s Titom cenili naravno samo zato, ker so vedeli, da ga ima rad tudi Stalin. To niso bile neke prijateljske zveze, ki bi držale v vsakem slučaju. Njihova prisrčnost se je vedno merila po Stalinovih odnosih do Tita. Tito je iskal zveze s tistimi, ki je o njih mislil, da Stalin nanje kaj da; Titovi prijatelji so pa Tita cenili tudi po tem, kako stoji njegovo prijateljstvo do Stalina. Tito in njegovi prijatelji so si bili na jasnem, kaj misli drug o drugem in koliko pomeni njegovo prijateljstvo z njim. Ker so pa tudi pod Stalinom obstojale v Moskvi razne zakulisne klike, ki jih je Tito gotovo poznal vsaj v grobih obrisih, zato je moral previdno lavirati med njimi, da se preveč ne zameri tej ali oni skupini. Laviranje samo pa ga je prisililo, da je bil v ožjih stikih sedaj z eno, sedaj z drugo skupino. S katero skupino je bil ožje povezan takrat, ko se je začel spor z Moskvo, tega Tito iz previdnosti nikoli ni povedal nikomur.

Ko se je Tito sprl z Moskvo, je moral računati s tem, da ga bodo polagoma zapustili skoraj vsi njegovi prijatelji v Moskvi. Kakor po programu, so ga res začeli napadati vsi, ki so v Moskvi kaj pomenili. Za take napade se je Tito najbrže malo zmenil. Veliko mu je pa bilo na tem, da bi vedel, kdo ima na skrivaj še kako dobro misel o njem. Morda je kakega takega ptička še odkril. Ako ga je odkril, je verjetno napel vse sile, da ohrani z njim vsaj rahle in skrivnostne stike. Ostal je pač komunist, akoravno ga je usoda spravila v spor z Moskvo. Zato njegovim trditvam, da je z Moskvo prelomil za zmeraj, ni veliko verjeti. Interesantno pri Titovih preprih z Moskvo je dejstvo, da Beograd ni nikoli vzel na tarčo kakega posebnega komunističnega veljaka ali pa kake posebne komunistične struje v Moskvi. Njegovi napadi so bili vedno bolj splošnega in obrambnega značaja, dasiravno so na zunaj radi komunističnega veljaka ali pa kake posebne komunistične struje v Moskvi. Njegovi napadi so bili vedno bolj splošnega in obrambnega značaja, dasiravno so na zunaj radi komunističnega veljaka ali pa kake posebne komunistične struje v Moskvi. Njegovi napadi so bili vedno bolj splošnega in obrambnega značaja, dasiravno so na zunaj radi komunističnega veljaka ali pa kake posebne komunistične struje v Moskvi.

Mostičkov za podtalne zveze z Moskvo mu pa ni manjkalo, preskrbela mu jih je Moskva sama; Moskva je namreč napadala samo Tita in njegovo ožjo okolico, vse ostale jugoslovanske komuniste je pardonirala in jih na ta način očitno vabila v kominformo. Ta taktika je žela uspeh, saj se ne da tajiti, da je kominformistov po Jugoslaviji veliko več, kot si jih želi Tito. Dala pa je Titu tudi priliko, da pošlje tudi svoje zaupnike v podtalno kominformistično organizacijo; to priliko je Tito gotovo izbral, kolikor jo je le mogel. Kot skušen komunist se je seveda zavedal, da bo postalo nekaj teh njegovih prepeluhov nezanesljivih in da bodo služili dvema gospodoma. Toda to ga ni motilo, kajti zanj je bilo bolj važno, da izve, kaj se godi v Moskvi, kot pa nevarnost, da bodo njegovi zaupniki istočasno tudi v službi njegovih nasprotnikov. Tito je imel od teh, včasih res precej nezanesljivih zvez dvojno korist: izvedel je marsikaj, kar mu je mnogo koristilo v njegovi presoji spora z Moskvo; lahko pa je istočasno "prodal" marsikatero tajno poročilo svojim buržujskim znancom na zapadu in si tako ustvaril sloves, da lahko zve iz Moskve stvari, ki jih ostali svobodni svet nikoli ne bi mogel zaznati. To je njegov pomen za zapad le še povečalo.

Drugi kanal za zveze z Moskve je bilo pa vojaštvo. Vojaske krogi vsake države imajo svoje špijonske organizacije, ki so včasih zelo učinkovite. To dobro vedo tisti naši bralci, ki so med vojsko delali v podtalnih organizacijah. Vojaske špijoni igrajo v podtalnem svetu veliko vlogo; med seboj se navadno dobro poznajo, včasih celo osebno; odnosi med njimi pa se neprenehoma spreminjajo: te vrste špijoni se med seboj tolerirajo, davijo, izigravajo in igrajo, ako je treba, tudi dvojno vlogo. Tito je gotovo porabil tudi to pot, da ostane v zvezi z Moskvo. Zato je razumljivo, da v sporu med Moskvo in Beogradom vojaški krogi niso bili tarča za napade ne od strani Moskve, ne od strani Beograda.

S Stalinovo smrtjo je končana ta druga doba Titovih podtalnih zvez z moskovskimi komunisti. Tehnično se te zveze najbrže še niso podrle, menjal se je pa položaj Titovih moskovskih znancev. Dokler je živel Stalin, so vedeli, odkod jim preti nevarnost in kaj morajo storiti, da njihove zveze s Titom ne pridejo na dan. Sedaj pa je drugače. Njegovi skriti prijatelji v Moskvi danes sami ne vedo, v kakšnem položaju so, bojijo se vseh in vsega; zato bodo v lastnem interesu svoje stike s Titom ali omejili ali pa sploh pretrgali, dokler se na razjasni, kdo bo končno odločal o njihovi usodi. Tito se bo moral s takim razvojem sprijazniti, ostane pa mu upanje, da bo te zveze morda lahko obnovil, kakor hitro bo v Moskvi jasno, kdo je gospodar položaja. Pri svojih poskusih, da obnovi te zveze, ne bo prezrl dejstva, da v obeh državah pridobivajo vojaški krogi na moči. V Jugos-

slaviji je to že kar očitno, saj so generali prevzeli dva najvažnejša resora: narodno obrambo in zunanjo politiko. V Rusiji pa je vojaštvo postalo tudi politični faktor, saj ima svojega človeka v četvorki, ki sedaj upravlja Rusijo. Generali bodo torej imeli svojo besedo tudi v stvareh, ki se ne tičejo ravno samo obrambe države. In Tito bi bil strašno neroden, ako ne bi teh svojih sotrudnikov porabil za stike z Moskvo. Ali pa lahko računa na zvestobo teh sotrudnikov, to je pa drugo vprašanje.

BESEDA IZ NARODA

"Stabat Mater"

Cleveland, O. — Prvič v Ameriki — med ameriškimi Slovenci — bo Glasbena Matica proizvajala svetovno znano Rossinijevo skladbo "Stabat Mater." Nastopil bo zbor, solisti in orkester. V kvartetu sodelujejo: Mary Jo Zorman, Irene Meršol, Anton Mramor in Josip Meršol. Sledi slavna tenorska arija, ki jo poje naš priljubljeni tenor Louis Belle. Potem se uveljavita v duetu Anne Safred in June Price. Sledi zbor z bas-solo, v katerem se nam predstavi Charles Yanchar. V sijajnem kvartetu nastopijo za tem: Alice Somrak, Emily Mahne, Feliks Turel in Wencel Frank.

Carolyn Budan bo z mehkim sopran-solospjevom zapela ob zborovi spremljavi slavni "Inflammatus" — nato zbor zapoje tužno "Quando corpus" in težko fugo "Amen."

Po odmoru boste slišali lažje skladbe. Anne in Walter Perencevič (brat in sestra) bosta zapela duet iz opere "Don Juan" — Robert Sterbank — 14-letni pianist bo pa zaigral na klavirju Chopinovo Polonezo. Jane Mirtic (iz Newburgha) bo zapela "Carmen." Novi talenti se bodo predstavili našemu občinstvu.

Zbor bo zapel grupo narodnih ob spremljavi orkestra kot "Luna sije," "Gor čez jezero," "Srce je žalostno," "Vsi so prihajali" in "Mila, mila lunica."

Za zaključek bo zbor zapel Sattnerjevo "Vrbico," krasni zbor iz Verdijeve opere "Nabukadnezar" in svetovno znano Handlovo "Alelujo" ob spremljavi orkestra.

To bo v nedeljo 22. marca. Začetek ob štirih popoldne. Vstopnice lahko dobite pri Oražmu. Vsi sedeži so rezervirani. Kdor količjak ljubi dobro glasbo, bo zadovoljen. Preskrbite si svoj sedež v naprej!

Tone Šubelj.

LaSallski radiogrami

La Salle, Ill. — V noči med nedeljo in ponedeljkom, med 8. in 9. marcem, je izbruhnil požar v benediktinskem samostanu, ki je par milj zapadno od sosednjega mesta Peru. To je znani benediktinski samostan, kjer je veliko deloval član omenjenega reda, slov. misijonar pater Venceslav Solar, ki je pred nekaj leti v tem samostanu tudi umrl. Ogenj je nastal kmalu po polnoči, ko je vse v samostanu spalo. Malo pred eno uro je janitor Rottnar zbudil samostanskega rektorja Father Theodora Fuertgesa in ga opozoril na ogenj. Ta je hitro obvestil gasilsko postajo v Spring Valley in Peru. Ko so gasilci prihiteli na mesto, so plameni že prodrli skozi streho nad gimnazijskimi prostori. Obsežna gimnazija, dvorana za telovadbo in športne igre je bila zgajena leta 1926 in je stala blizu 260 tisoč dolarjev. Imela je prostora za okoli 400 učencev za raznovrstne namene. Materialna škoda sega v stotisoče. Ker je sedaj skoraj trikrat višja cena za gradbeno delo, kakor je bila leta 1926, se ceni, da znaša škoda blizu ali morda še več kot 500.000 dolarjev. V tem samostanu je bilo skoro vsako leto tudi nekaj slovenskih dijakov iz okoliških in oddaljenejših naselbin.

Zdaj smo v "osmini" sv. Patrika. A wonderful people

these Irishmen!" Takrat še postani, pa magari če pride njegov god na petek. Zakaj nimamo tudi mi Slovenci takega zastopnika v nebesih? Jaz mislim, da ga imamo v Baragi, le vzrok je ta, da se merodajnim osebnostim nikamor ne mudi, da bi ga nam tudi v pratike zapisali. Ej, pa enkrat pride tudi to, če prej ne, na sodni dan!

Smrt je pobrala te dni rojaka Antona Urañica, ki je zadnje čase bival v Marseilles, kateri kraj se nahaja vzhodno od Ottawae proti Jolietu. Tam je zadnje čase delal. Umrl je v Ryburn bolnišnici v Ottawi in je bil bolan komaj kakke tri tedne. Pokojni je bil doma iz Peč pri Vačah blizu Litije. Poročen je bil s pokojno Mary Kožar iz Peru, ki je umrla pred kakimi 18 leti. Od tedaj je bil pokojnik vdovec. Zapušča štiri sinove in dva brata, Janeza in Lovrenca tu v La Salle. Prepeljan je bil sem v La Salle in tudi pokopan na skupnem grobišču družine iz cerkve sv. Roka. Sorodnikom sožalje, pokojnik naj v miru počiva!

Vsem čitateljem priljubljene Ameriške Domovine iskren pozdrav od

LaSallskaga Matevža.

Klub društev A.J.C. vabi

Euclid, O. — Po dolgem času bo zopet mogoče videti, kako se je razvijala naša nova bela Ljubljana takrat, to je pred 15 do 20 leti ali še več, ko smo volili naše župane, županje in Miss Ljubljane.

Vsi smo bili veseli, razigrani in življenja polni, možje, fantje, žene, in dekleta v narodnih nošah, natakariji in kuharice v belih oblekah in smeh na ustih, ko smo pili rujno vince, jedli slovensko potico in okusen golaž. (Včasih nam je Mr. James Rotter obljubil kar celo toni slonovega golaža, ker pa se pri nas slon težko dobi, smo se zadovoljili z govedino.) Vsega tega človek ne more nikdar pozabiti, pa četudi nas je vse trla depresija.

V nedeljo dne 22. marca boste lahko vse to še enkrat videli, ko nam bo Mr. Anton Grdina kazal vse tiste slike. Seveda nekaj teh slik mu je uničil ogenj v avtomobilski nezgodi.

Videli boste lahko tudi slike o otvoritvi našega novega doma 1950, razvija ameriške zastave 1951 in otvoritve balinarskih prostorov 1952. V imenu Kluba društev in direktorjev vabim vse naše župane, županje in Miss Ljubljane, kakor tudi vse takratne direktorje in sploh vse naše delničarje in prijatelje, da nas posetijo 22. marca ob 2:30 popoldne na Reher Ave. Zvečer igra Grabnarjev kvartet.

Pridite, ne bo vam žal!

Andrew Ogrin, tajnik.

The Cleveland Electric Illuminating Co.

Povojni program za razširitev naprav The Cleveland Electric Illuminating Co. ki bodo predvidoma stale \$250,000,000, bo po mnemju predsednika Elmer L. Lindsetha zahteval novih sredstev v l. 1954.

Lani je po besedah predsednika družba porabila za razširitev in izpopolnitev svojih naprav \$34,644,000, za letos pa predvidevajo, da bodo potrosili v iste namene \$36,000,000.

Za financiranje novih naprav v l. 1953 je družba izdala lani 552,832 novih delnic, ki so dale

\$23,800,000 čistega dohodka. Ta vsota pa bo zadostovala komaj za kritje potreb v letošnjem letu. V prihodnjem letu so predvidene nove gradnje v vrednosti \$50,000,000. Družba more kriti potrebe našega mesta in njegove okolice le tako dolgo, dokler uživa zaupanje vlagateljev. V zadnjih sedmih letih je družba vložila v nove naprave in izpopolnitev starih \$165,000,000, s čimer je vsota v družbi vložnega kapitala narasla na \$323,000,000. Ti izdatki, ki se bodo v naslednjih treh letih povišali še za novih \$85,000,000 predstavljajo vloge v bodočnost severovzhodnega Ohio.

"Mi imamo neomejeno zaupanje v stalni napredek in blagostanje tega predela, ki ga oglašamo po vsej Ameriki "kot najboljši kraj v vsej deželi," pravi poročilo družbe.

Deset let napredka

Da bi osvetlil pričakovanja, ki jih stavi družba v bodočnost in pokazal potrebo po stalnem razširjanju, je Mr. Lindseth navedel skušnje preteklih deset let, v katerih je dobila družba 106,700 novih odjemalcev in povečala potrošnjo električne energije za več kot še enkrat, svoje naprave in vloženi kapital pa povečala za 95%.

"Od l. 1942 daje družba električni tok 99,300 novim hišam, s čimer je doseglo celotno število njenih odjemalcev v Clevelandu in severovzhodnem Ohio že 407,000. Povprečni potrošnik je porabil v preteklem letu 2304 KW ur toka v primeru z 1101 v l. 1942 in plačal povprečno za 1 KW uro 2.67c — 15% manj kot pred 10 leti.

Cena električnega toka se je od l. 1939 znižala v celoti za 25%, medtem ko se je vse drugo podražilo za povprečno 92%.

Pregled poslovanja v l. 1952

Natančni pregled poslovanja kaže, da je družba dosegla novo višino tako v številu odjemalcev kot tudi v količini prodane električne energije, v dohodkih, zaslužkih, pa tudi v plačanih davkih in izdatkih. Število vseh društvenih odjemalcev je presežlo 455,000. Množina prodanega toka je porasla za 9% in dosegla 5,296,000,000 KW ur.

Čisti dobiček je znašal \$12,670,000. Dividende na vsako delnico so \$4.13 proti \$3.68 v l. 1951.

Družba je plačala \$18,000,000 davka ali 21c od vsakega dolarja, ki ga je prejela.

Aparat za pomivanje kozarcev

V Veliki Britaniji so ljudje čedalje bolj protestirali proti nepomitim kozarcem v restavracijah in barih. Lastniki gostinskih podjetij so se izgovarjali, da za pomivanje posode nimajo dovolj prostora. Zdaj, ko je vprašanje tople vode odpadlo, so odstranili tudi oviro glede prostora. Izumili so nov steklen električni aparat za pomivanje čaš. V eni uri pomije pri temperaturi 70 stopinj Celzija 1800 kozarcev. Aparat je avtomatičen. Kozarci se pomikajo na tekočem traku skozi steklen zvonec, kjer jih aparat sam opere, da pridejo na drugem koncu čisti, še v hladno vodo. Posebna brizgalna v aparatu temeljito opere robove kozarcev.

Kavčuk iz celuloznega alkohola

Trije švedski znanstveniki trdijo, da so odkrili način proizvodnje kavčuka iz celuloznega alkohola. Poskuse delajo že štiri leta in v kratkem jih bodo končali. Znanstveniki pravijo, da dajo trije kilogrami celuloznega alkohola kilogram kavčuka. Toda tako dobjeni kavčuk je dražji od ameriškega umetnega, ker je celulozni alkohol na švedskem zelo drag. Slaba stran tega umetnega kavčuka je tudi v tem, da se zelo rad zlomi, če ga zvijemo. Morali ga bodo mešati z naravnim.

GORIŠKE VESTI

8. marec v Gorici

Medtem, ko se katoliški Slovenci pripravljamo na materinski dan dne 25. marca, proslavljajo danes vse "napredne" komunistične žene tradicionalni 8. marec. Obojni komunisti skušajo umsko plitvim materam in ženam dopovedati, kaj vse lahko demokratična, to je komunistična žena, dames v svetu doseže. V Gorici, hvala Bogu, nimamo dosti takih "naprednih" žen in mater, kar je pokazala tudi njihova proslava pri "Zlatem pajku." V Trstu in na Tržaškem sploh je bila propaganda 8. marca še večja. Skoro po vseh vaseh so priredili proslave in hvalili naprednost tistih dežel, v katerih je žena dosegla enakopravnost pri delu in garanju in svobodo za železno zaveso.

Še ena jug. nota v Rimu

Jugoslovansko poslanstvo v Rimu je po naročilu svoje vlade izročilo zunanjemu ministrstvu v Rimu še eno noto v zvezi z atentatom na slov. srednjo šolo v Gorici. V tej noti opozarja jug. vlada, da gre v tem primeru za kršitev mirovne pogodbe, s katero se je rimska vlada obvezala, da bo zagotovila osnovne svoboščine in človečanske pravice vsem osebam, ki so po italijanski oblasti. V noti je še rečeno, da italijanska vlada ni ničesar ukrenila, da bi se našli krivci in zagotovile slovenski manjšini nje osnovne pravice.

Predavanja in koncerti goriške Fronte

Preteklo nedeljo je priredila glasbena šola v Gorici koncert svojih gojencev. Koncert bi po mnenju mnogih še bolje uspel, če bi imeli gojenci na razpolago več instrumentov. Ti učenci glasbene šole so po večini obiskovalci ali gojenci Dijaškega doma, v katerem je lepo število naših otrok. Marsikatera slov. mati je bila primorana, ali radi dela, velike oddaljenosti, ali iz drugih razlogov, da je svojega otroka izročila v varstvo dijaškega doma, ki sicer skrbi za fizični obstoj in umsko izobrazbo otroka, popolnoma pa preze versko izobrazbo. V zavodu nikoli ne molijo, pred jedjo se nihče ne prekriža, k maši ne hodijo, čeravno jim tega v zavodu ne prepuščajemo. Kako pa naj se otrok sam na to spomni, če ga predstojniki ali starši na to ne opozorijo? Slovenski duhovniki gledajo zaskrbljeni na te otroke, sredstev pa nimajo, da bi jih lahko iztrgali iz te nezdruge okolice.

Goriška Fronta prireja tudi svoje kulturne večere, katere pa obiskuje prav malo simpatizerjev. Preteklo sredo so imeli predavanje iz zgodovine. Predaval je zgodovinar prof. Rado Bednarik, ki je nekdanj slovel kot načelno katoliški mož. Predavanje je bilo zanimivo saj vsi poznamo njegove velike zmožnosti v tej stroki. Predavanje so še poživile skioptične slike in deklamacije Gradnikovih pesmi, ki osvetljujejo slovenskega človeka v borbi za svoje pravice.

TRŽAŠKE VESTI

Pevski koncert na Opčinah

V petek 20. feb. so nastopili v openski kinodvorani stari in mladi pevci iz Barkovelj. Bil je to res zanimiv koncert slovenske narodne in umetne pesmi. Najbolj zanimiva točka vsega sporeda so bile brez dvoma stare barokovljanske narodne pesmi, ki so skoro že izumrle in so širši javnosti popolnoma neznane.

Hvalevredno je delo naših tržaških pevskih zborov, ki skušajo tudi z gostovanji po raznih krajih obujati narodno zavest.

Kdor pozna tržaško okolico ve, kako zelo je to potrebno.

Prešernova proslava v Nabrežini

Prešernova proslava mladega društva "Avgust Tence," v Nabrežini je v nedeljo najlepše uspela. Proslavo je otvorilo godbeno društvo iz Nabrežine s Fučikovno koračnico "Triglav." Sledilo je predavanje dijaka Logarja, in venček Prešernovih pesmi pod naslovom "Slava Prešernu." Za tem je nastopil pevski zbor z lepim številom izbranih slov. pesmi. Nabrežinski dijaki so lepo izvedli šaljivi prizor: "Kdo je gospodar v hiši." Proslavo je zaključila godba s koračnico "Pozdrav iz Knina." Novo prosvetno društvo je s svojo prirreditvijo zelo navdušilo občinstvo, zato ga vsi z veliko simpatijo pozdravljajo.

Modra politika

Vsi člani Slovenskega narodnega gledališča na Tržaškem so dobili sedaj trimesečno odpoved. To je res modra politika ljubljanskih komunističnih oblastnežev glede na potrebo po oživljenju slovenskega kulturnega delovanja na našem ozemlju.

IZ SLOVENIJE

Nastopi slepega umetnika po Sloveniji

Goriški rojak iz štmavra pri Gorici, slepi umetnik Gabrijel Devetak, je koncem februarja odšel v Slovenijo, kjer bo imel vrsto koncertov v raznih krajih Slovenije, in sicer v Celju, Mariboru, Murski Soboti in Ljubljani! Devetak bo to pot prvič nastopil pred slovenskim občinstvom s samostojnim celovečernim koncertom.

Premiera "Jare gospode" v Ljubljani

V nedeljo 8. marca je bila v unionski dvorani v Ljubljani premiera novega slovenskega slovenskega umetniškega filma "Jara gospoda." Film, ki so ga priredili po znanem istoimenskem romanu Ivana Kersnika, je režiral in narisal scenarij Bojan Stupica, ki igra tudi eno glavnih vlog v tem filmu. V drugih delih nastopajo člani ljubljanskega in beograjskega narodnega gledališča. Glasbo je napisal Bojan Adamič.

S kongresa ljudske mladine Jugoslavije

Na V. kongresu LMJ, ki se je vršil v Beogradu, je generalni sekretar glavne odbora ljudske mladine Milijan Neričič poudaril delo, ki ga je izvršila ljudska mladina Jug. v preteklo leto. Dejal je, da je milijon 200 tisoč mladincev v zadnjih treh letih sodelovalo pri izgradnji raznih objektov in s tem napravilo 40 milijonov delovnih ur, seveda "prostovoljnih." Mladina je med tem časom zgradila 11 železniških prog, več cest, štirinajst velikih tovarn, pet velikih hidrocentral in mnoge druge objekte. Tudi sodelovanje jug. mladine z mladino ostalega sveta in obratno je bilo zelo uspešno. 3,700 mladincev iz 40 držav je sodelovalo pri gradnji raznih objektov v Jugoslaviji, in veliko število jug. mladincev je delalo pri podobnih gradnjah v tujini. Tako poroča "Primorski dnevnik."

Kdo bi se potemtakem čudil, če vlada v Jugoslaviji vedno večja brezposelnost, če pa otroci vršijo taka ogromna dela? Mogoče da med tem starši hodijo mesto njih v šolo.

— Norveška, Švedska in Danska so tvorile nekdanj državno zvezo takozvano Kalmarsko unijo.

Dr. Josip Gruden:

Zgodovina slovenskega naroda

NOVI VEK: I. Luteranstvo in cerkvena reforma med Slovenci

Marička se jih je gladko otepala vseh po vrsti, najbolj pa tistih, ki so ji brez očetne vednosti prestrezali pot ali ji pod okno hodili naučeno vzdihovat skovane prislege fantovske mesečnosti.

Bila je stanovitna in zelo samo svoja. Kadar bi jo že utegnili ogreti kakova prešerna misel, je vselej pomislila: "Kaj bi dejali rajnka mati, če bi vedeli?"

Trajni spomin na mater jo je varoval, učil in svaril, da je ostala modra in oprezna.

Možitev jo je čezdalje manj veselila, a ženinov je bilo dosti in tudi oče bi bil rad vater, če bi bila pokazala na katerega, da bi ga potlej on lahko močno potrdil ali osorno napodil.

A ko se je oglasil Kraševčev Nace, priden, zelo gospodarstven človek pri tridesetih letih, ji je srce zakopnelo.

"Nisem mogel drugače, anti kar priti sem moral, da te možko vprašam, ali bi ti bilo prav, da te zasnujem pri očetu," ji je brez ovinkov povedal.

On ji je bil že dolgo všeč. Rada ga je videla, ker se je bil delaven in resen, da so ga vsi radi imeli.

Za stanove je bila poslej bruseljska pogodba postavljen temelj, na katerega so se opirali, ko so zahtevali, da tudi Trst prevzame naklade in bremen dežele Kranjske, kateri pripada.

Kmalu po sklenjeni pogodbi je prišel Ferdinand v Avstrijo, da prevzame vladu svojih dežel. Najprej se je podal v Dunajsko Novo mesto, kjer je poseben sodni dvor pod nadvovodovim predstvom preiskoval prepir med starim in novim "regimentom". Osem upornih Dunajčanov, ki niso hoteli priznati oblasti prejšnje vlade, je bilo na smrt obsojenih. Iz Avstrije je odšel Ferdinand na Tirolsko in se nastanil v Innsbrucku. Bil je takrat visok, suh mož, bledega obraza, zelo ponosen in poln velikih načrtov. Njegova vlada je bila za Avstrijo v mno-

gem oziru velepomembna. O vojskah s Turki in o pričetkih luteranstva hočem pozneje razpravljati. Tu naj omenim le nov kmečki upor in pridobitev ogrsko-hrvaških dežel.

Komaj so se polegli valovi velikega kmečkega punta leta 1515., že je začelo med kmeti iznova vreti. Iskro upora so zanetili to pot Lutrovi nauki o "evangeljski prostosti" in o "svobodi krščanskega človeka." Njegovi predikanti so bili marsikje voditelji upornih kmetov. Tudi v zahtevah, ki so jih uporniki stavili, se pojavljala vpliv vose vere. Zadrževali so prostost od tlake, letnih davščin in cerkvene desetine, odpravo gradov, samostanov in škofij, prosto uporabo gozdov, pašnikov in voda, svobodno oznanjevanje "čiste-ga evangelija", svobodno volitev župnikov itd. Merili so torej na popolni politični, verski in socialni prevrat. Središče tega kmečkega upora ni bilo v naših avstrijskih deželah, temveč na južnem švabskem, kjer so se tudi izvojevali glavni boji med gospodo in podložniki. Vendar so valovi tega gibanja segli tudi v naše obližje.

Iz švabskega se je razširil kmečki upor najprej po Tirolskem, kjer so kmetje napadli mesto Briksen, opustošili hiše plemičev in duhovnikov in oplenili samostan Neustift. Tudi v Pustriški dolini, okoli Bolcana in Merana je izbruhnul upor. Na Solnograškem so se dvignili kmetje in rudarji v Gaštanjski dolini, drli z vojsko proti glavnemu mestu in oblegali nadškofa Mateja Langa v trdnjavi Hohensalzburg. Ferdinandu se je posrečilo Tirolsko pomiriti s tem, da je izdal nov deželni red, s katerim so se odpravile marsikateri davščine in robote, toda v italijanskem delu dežele je bil upor šele po mnogih krvavih bojih in strašnih kaznih zaduščen.

(Dalje prihodnjtje)

Dijaško vprašanje — silno važno

II.

Zadnjič smo pod tem naslovom poročali o dijaškem vprašanju, ki je zelo pereče. Ako hočemo ohraniti najdražji zaklad t. j. našo vero, moramo imeti zadosti slovenskih duhovnikov. Pomikanje duhovnikov bo veliko. Komunisti so jih že veliko pobili, veliko jih je na prisilnem delu, po ječah. Životarijo, kar ni nič drugega kakor počasno umiranje od pomanjkanja, dušnega trpljenja in žalosti. Oni, ki so ostali na prostem in zvesti svojemu poklicu, ne vedo, kdaj bo nanje prišla vrsta da bodo klicani pred sodišče in obsojeni. Ako bo to dolgo trajalo, Cerkev v Sloveniji ne bo imela duhovnikov. Narodna skupnost mora skrbeti, da se vzgajajo novi duhovniki, da morejo ti nastopiti svoje vzvišeno zvanje v domovini, ko pride določeni čas.

Ni pa zadosti, da imamo dovolj duhovnikov, treba je skrbeti tudi za zadostno število katoliških laičnih izobražencev vseh stanov, ki pridejo v poštev v naši domovini. Verjetno je, da bo duhovnikov kar primanjkovalo. Veliko duhovniškega dela bodo morali prevzeti laični apostoli.

Toda kje naj dobimo kandida-

narod, a študiranje stane veliko. Razen tega so na visokih šolah razne nevarnosti za mlade ljudi, da se lahko zgube in da izgube svoj poklic. Dijaki sami pišejo v svojem glasilu "Akademik," da je več kot polovica ameriških univerz izpovedala instrumentalizem za svojo vzgojno filozofijo. Kakšna spaka je ta filozofija? Instrumentalizem je: 1. ateističen, 2. sloni na popolnem materializmu, 3. sloni na relativizmu, 4. sloni na utilitarizmu. Instrumentalizem je brezbožen in prav blizu komunizmu.

Kaj žele katoliški akademiki? Žele dobiti katoliški slovenski dijaški dom v Združenih državah ameriških.

Pišejo:

I. Od vseh slovenskih begunskih dijakov v Združenih državah nadaljuje študij bora ena tretjina. Študirajoči so predvsem štipendisti. Ti so izpostavljeni tokovom tuje miselnosti. Velik del je na instrumentalističnih univerzah, popolnoma prežetih z ateizmom, materializmom, relativizmom in utilitarizmom. Večina štipendistov ima štipendijo le za določen rok, večinoma do "Bachelor Degree-ja," ki je bliže začetku kot koncu univerzitetnega študija.

2.) Zelo redki so tisti, ki študirajo, a se vzdržujejo popolnoma sami. Zakaj jih ni več? Naj dejstva govorijo:

a) Če hoče nekdo zadovoljivo obvladati stvarino in izdelati en letnik v enem letu, a se mora vzdrževati popolnoma sam, si mora sčasoma nujno tako resno zadržati zdravje, da s svojim študijem, tudi če bi ga uspešno dokončal, ne bi mogel nikoli v polni meri koristiti niti skupnosti niti sebi. Kot zgled navaja dr. K., katerega so previsoka dolgoletna bremena strla v cvetu mladosti in v trenutku zmage. Zmračil se mu je um. Drugi slučaj. Mladi slovenski psiholog P. F. je v Italiji dosegel višek uspehov in priznanj, na kar so ga zdravniki še "v pravem trenutku" obsodili na popolno razumsko neproduktivnost. List našteva še druge slučaje.

Po dnevu v tovarni delati, po moči pa v šolo in nato še študirati pozno v noč, to mora človeku izčrpati moči. Mnogi akademiki so že prej ob času vojske in revolucije živčno mnogo pretrpeli in sedaj se pridružijo še borba za kruh in za študij. Vse to mora mlade sile ugonobiti. Kako pomagati?

Kako priti do dijaškega doma?

Dijaki žele priti do lastnega dijaškega doma. Pišejo: Če pomislimo, kako pičlo so odmerjene in s kakimi nevarnostmi navadno združene štipendije in če se skušamo vsaj malo živjeti v položaj tistih slovenskih študentov, ki študirajo, a se vzdržujejo popolnoma sami, moramo spoznati nujnost dijaškega doma vsaj iz versko-moralnih, narodnostnih, nazorskih in gmotnih razlogov. Tisti pa, ki vsaj malo vidi v bodočnost, ve, kako zelo bomo potrebovali apostolov in strokovnjakov na vseh poljih in se zato zaveda, da je treba najti sprejemljivo rešitev tudi za tiste slovenske dijakke, ki do sedaj študija še niso nadaljevali. In teh je največ.

Kako skupaj spraviti potrebni kapital? Tako-le mislijo:

1. Prvi cilj je, sto ustanoviteljev po sto dolarjev.

2. Drugi konkretni cilj je: Dijaška prosvetna kampanja. Prosvetno delo je del dijaškega poslanstva. Ob počitnicah name-ravajo prirediti razne prosvetne prireditve in denar spravljati v sklad za dijaški dom.

3. Iskali bodo pomoči pri ameriških fondacijah. Pet fondacij se je že do sedaj izreklo upopolno.

4. Nadejajo se, da bodo tudi pri Slovincih blaga srca, ki bodo podprla potrebni dijaški dom.

Vsem kličejo: "Priatelji slovenske mladine, verski in narodni jasnovideci, sestre in bratje akademiki, upajte in delajte z nami! Ne igramo se. Rešujemo vero in narod pri najbolj življenjski koreninli!"

Vodstvo in uprava dijaškega doma

Za ustanovitev in vodstvo dijaškega doma imajo v načrtu:

1. Formira naj se odbor sponzorjev, v katerega naj se skuša pritegniti čim več ljudi, ki bi hoteli in mogli dijaško akcijo moralno, tehnično in finančno podpreti.

2. Kadar se nabere dovolj denarja, se ustanovi izvršni odbor.

3. Po nakupu in opremitvi poslopja prevzame odgovornost pred celotnim izvršnim odborom upravni odbor.

V upravnem odboru bodo sledeči funkcionarji: 1. upravitelj, 2. oskrbnik, 3. duhovni vodja, 4. blagajnik, 5. nadzornik, 6. disciplinar.

Slomškov dijaški dom

Akademiki predlagajo, da se naj imenuje dijaški dom po velikem slovenskem škofu Antonu Martinu Slomšku Slomškov dijaški dom. Vzroki:

1. Slomšek je bil svetniški katoličan, 2. Slomšek je bil velik Slovenec, 3. Slomšek je bil vzor prosvetnega delavca, vzgojitelja in voditelja.

Odmevi

Katoliški visokošolci v Ameriki so povedali svoje misli in svoje želje. Vsi katoliški Slovinci smo dolžni, da z vsemi močmi moralno in gmotno podpremo njih poštene namene in težnje. Ako ne bomo imeli katoliškega inteligenčnega naraščaja, bo naš narod padel v poganstvo. Zato je pred Bogom velezaslužno delo, podpreti naše katoliške dijakke, da pridejo do lastnega dijaškega doma.

Predvsem bo potrebno organizirati veliko propagando. To naj vodi akademsko društvo, ki se bo ustanovilo. Pripravljalni odbor že obstoji. Pokojni dr. Janez Ev. Krek je rekel:

"Začeti je treba." Dijakom želimo mnogo poguma in pridnega ter požrtvovalnega dela za prepotrebni dom. Naj veliko pišejo o tem vprašanju, veliko osebno agitirajo pa tudi — moli-jo. Brez božjega blagoslova ni uspeha. Naj ne obupajo, ako se stavijo ovire, morda velike ovire. Morda bodo vzbudili s svojo reklamo velik odpor in nasprotovanje, vse to naj jim ne vzame poguma. Povsod naj skušajo pridobiti tudi nedijake, ki jih bodo podpirali v njih plemenitem stremeljenju.

V prvi številki Akademika so priobčena imena onih, ki jim ta dijaška zamisel ugaja. Sedem-najst odmevov navaja. Torej ideja vleče. Naj čimprej ustanove dijakki svoje društvo, ki prevzame skrb, da se čimprej pride do lastnega dijaškega doma. Svetniški Slomšek v nebesih jih bo podpiral.

Kdor ima kako lepo misel, kako priti do denarja in do čimprejšeje ustanovitve dijaškega doma, naj sede in napiše navdušeno pismo ter priloži ček za 100 dolarjev ali vsaj za 10 dolarjev in ga odpošlje na naslov: "Akademik," 4250 Lindell, St. Louis, Mo. Skrb za vzgojo katoliških dijakov in sploh izobražencev je

veliko karitativno delo, ki je bo Bog poplačal z bogatimi obrestmi. To je veliko apostolsko delo, katerega ne moremo dovolj preceniti in ga dovolj pospeševati in sodelovati. Dejanska ljubezen je iznajdljiva in poišče razna pota, da se izvrši kako dobro delo. Vsakdo lahko sodeluje pri propagandi; četudi nima nič, vsakdo lahko moli, da priključijo božji blagoslov na začetno delo, vsakdo ima jezik, da lahko nagovori tega ali onega, da pomaga na ta ali oni način. V Ameriki imamo veliko število podpor-nih društev. Ako bi vsako katoliško društvo določilo za vsako leto neki znesek, bi to veliko pomenilo za uredničev doma. Denar se lahko naloži v North American Bank Co. Cleveland, Ohio na račun Dijaški sklad.

V vsakem slučaju naj se ustanovi dijaško društvo. Ako bi se ne posrečilo priti do lastnega doma, bi pa gotovo lahko vzeli kakšno hišo v najem. Dobili bi gotovo toliko denarja, da bi redno plačevali najemnino. Pohoštvo se dobi od dobrih ljudi brezplačno. Dalje bi šli dijakom na roke v raznih gospodarskih in študijskih potrebah. Potrebna je pisarna za akademске poklice, potrebna je ustanovitev knjižnice s slovenskimi in še bolj z angleškimi učnimi knjigami. Torej pogum velja!

Rev. Anton Merkur.

MALI OGLASI

Soba v najem

Poštenemu možkemu se odda opremljena soba s hrano ali brez, blizu E. 185 St. Na 18611 Chapman Ave., IV 1-7065. (55)

Stanovanje se odda

Neopremljeno stanovanje se odda odraslim na E. 61. cesti med St. Clair in Superior Ave. 3 lepe sobe brez kopalnice. Kličite med 2. in 4. uro pop. BR-1-0655. (58)

Hiše naprodaj

Dobra kupčija, blizu sv. Vida, 2 hiši za 4 družine, lot 75x175. Najemnina \$1800 na leto. Se prodaja za \$12,500.

Blizu cerkve Marije Vnebo-vzete za 2 družini, zidano, 4 sobe in kopalnica zdolet, 3 sobe zgoraj, 2 zidani garaži, velik lot. Se mora prodati. Lastnik odhaja iz mesta. Cena je zmerna.

Blizu Euclid Beach parka za 1 družino, 6 sob, 2 garaži, v prvovrstnem stanju. Ugodna cena.

Globokar Realty

986 E. 74th St.
HE 1-6607 (mar.18,20)

Moški dobijo delo

Jeklarna išče delavce

Jeklarna nudi izvrstne delovne možnosti v različnih oddelkih z možnostjo napredovanja. Dobra začetna plača in razne druge ugodnosti. Oglašite se v pisarni na Independence Rd., pod Clark Ave. mostom.

REPUBLIC STEEL

(mar.16,18)

Ženske dobijo delo

Knjigovodkinja

Išče se knjigovodkinjo, ki je imela nekaj izkušnje. Vprašajte za Mr. John Potokar pri

DOUBLE EAGLE

BOTTLING CO.

6517 St. Clair Ave.

ali se oglasite zvečer na 1038 E. 61 St. (x)

MALI OGLASI

Pozor lastniki avtomobilov

Ali ste brali o novi postavi, ki se peča z nesrečo z avtomobilom in ki se lahko vam pripeti? Vi boste primorani plačati veliko v denarju za te nesreče. Vzemite zavarovalnino proti temu takoj in jako poceni.

Jaz sem zastopnik za družbo, ki je v tem poslu več kot 75 let v Clevelandu. Pokličite me kadarkoli in si boste prihranili denar.

A. JELARČIČ

4663 E. 93 Street
VU 3-2239
Garfield Heights (56)

Hiša naprodaj

Hiša 7 sob, za 1 družino, 3. nadstropje izgotovljeno, dvojna garaža, velik lot. Lastnik prodaja. Na 1458 E. 91 St. (57)

Zelo dober nakup

Dobro izpeljana mesnica in grocerija že 30 let v slovenski naselbini v Norwood okolici se prodaja po zelo ugodni ceni radi družinskih razmer. Za podrobnosti pokličite

KOVAČ REALTY

960 East 185 Street
KE 1-5030 (56)

Pohištvo naprodaj

Studio couch, stol za stano-vanjsko sobo, 2 kuhinjski omari iz kovine, plinska ledenica samo 4 leta stara. Vprašajte na 6615 Bonna Ave., spodaj. —(54)

Hiša naprodaj

2-stanovanjska hiša, 6-4, z garažo, je naprodaj na 1425 E. 53 St. Kličite po 4. uri pop. HE 1-4459. —(57)

Za fine in najnovejše mode spomladanske

Sterling Suknje in Sule direktno iz lovarne

po nižjih cenah kakor kje drugje, se obrnite z zaupanjem na

BENNO B. LEUSTIG

1034 Addison Rd. EN 1-3426

Naprodaj

Rabljeno pohištvo za jedilnico za \$25, pralni stroj za \$10, otroški voziček \$2, in visoki otroški stol \$1 je naprodaj. Kdor kupi vse skupaj, dobi za \$35.00. Kličite EN-1-3464. (mar.16,18)

Ali ste prehlajeni?

Pri nas imamo izborno zdravilo da vam ustavi kašelj in prehlad. Pridite takoj, ko čutite prehlad.

Mandel Drug

15702 WATERLOO RD.
KE 1-0034

Moški dobijo delo

DIEMAKERS

Za srednje in velike dies
TOOLROOM ENGINE
LATHE OPERATORS
MACHINE REPAIRMEN
DIE REPAIRMEN
Mi bi radi tudi govorili z
MACHINISTS

Visoka plača od ure in čas in pol za nadurno delo ter dvojna plača ob nedeljah. Dobri delovni pogoji in dodatek za življenjske stroške. Ta dela pri OBEH NAŠIH TOVARNAH, E. 93 in Woodland ter 1115 W. 152 St., ampak ZGLASITI SE MORATE V ŠT. 1 employment uradu.

MURRAY OHIO MFG. CO.

1115 E. 152 St.

(56)

Machine Operators

AND

Assemblers

Visoka plača od ure z dodatkom za življenjske potrebe. Prosimo oglasite se osebno v našem employment uradu na Engle Rd., južno od Brookpark.

FORD

MOTOR CO.

17601 Brookpark Rd.

(54)

T
A
P
C
O

ZDAJ NAJEMA

SPOSOBNE MOŠKE

ZA

UČENJE PRI

DELU

FORGING PRESS

OPERATORS

SKILLED MEN

FOR

TOOLMAKERS

(For experimental work building jigs and fixtures)

AUTOMATIC

SCREW

MACHINE

OPERATORS

MACHINE

REPAIRMEN

(1st and 2nd Class)

Vprašajte za W. S. OLIVER v employment uradu od 8 zj. do 5 pop. od ponedeljka skozi petka; od 8 zj. do 3:30 pop. v soboto. Dobra plača od ure in dobri delovni pogoji. Prosimo prinesite izkaz državljanstva.

THOMPSON PRODUCTS, Inc.

23555 Euclid Ave.

(61)

Aeronautical Work

Tool and Die makers

Toolroom Grinders

General Machinists

Toolroom

Production Grinders

Inspectors

(Line and Floor)

Also Operators for:

Turret Lathes

Automatics

(Multi-Single-Spindle)

Družba preskrbi kosilo, kavo, zavarovalnino, bolniško in zdravniško oskrbo. Liberalni sistem počitnic. Visoka plača od ure in poravnane življenjskih potrebščin.

Mora biti pripravljen delati katerikoli shift. 10% bonus za drugi in tretji shift.

Priložni lokal

Dobra transportacija

Radi boste delali pri

JACK & HEINTZ

17600 BROADWAY

Oglasite se v employment uradu V ponedeljek skozi petek 8 zj. do 5 pop. V torek do 9 zv.

V soboto do 1 pop.

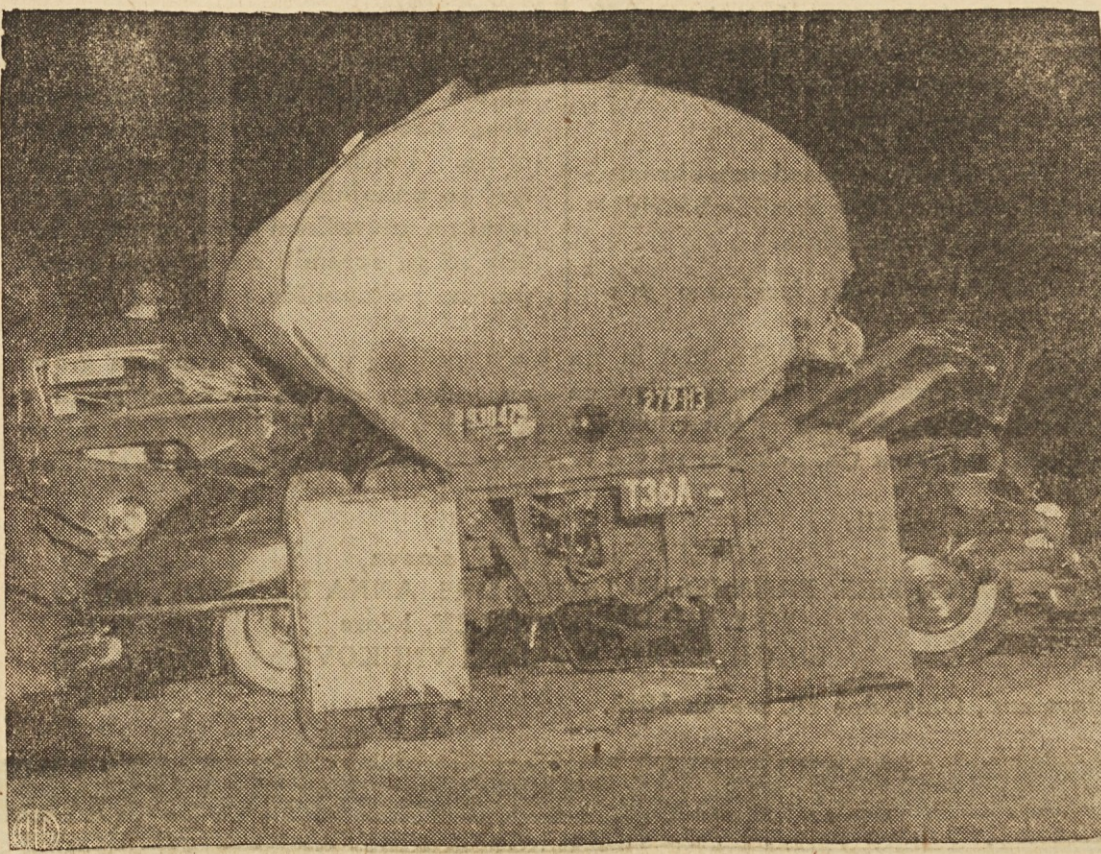
V nedeljo od 10 zj. do 2 pop.

Prosimo, prinesite izkaz

U. S. državljanstva (mar.16,18,20)

Pomagajte Ameriki, kupujte

Victory bonde in znamke.

VOZNIK JE OSTAL ŽIV — Raymond Marchetti iz Long Beach, Calif. je prestal tole nesrečo skoro brez poškodbe, ne tako njegov avto, ki ga vidite pod težkim tovrnim avtomobilom za prevažanje olja. Tudi vozniku avtomobila na levi se ni zgodilo nič posebnega hudega, med tem ko je ostal voznik tovrnega avtomobila popolnoma nepoškodovan.

IVAN ZOREC:

Domačija ob Temenici

"Stari ju ima čisto pod nogami," so sosedje zmajevali z glavo.

"Ko se bosta streznila, mu bosta že pokazala zobe."

"Zdaj ne utegneta; tako silita drug v drugega, da se bosta še snedla."

"Otročji, tak zakon."

"Mož ne sme zmerom samo božati žene."

"Drugače kmalu dobi pisker v glavo ali pa mu naredi kakovo drugo neumnost."

"Prava je ta!"

Tako so govorili tisti, ki so mislili, da je robotost trdna močatost, tako so se čeljustili lahkomišelnih pohajkovalci, ki jim je gostilnica najlepša, najprijetnejša hiša na svetu; ti nikoli niso brali knjig ali časnikov, da bi se kaj naučili, ampak jim je grdo dušanje po mnogoterih sejmih bila največja modrost.

Usoda, pravična urejevalka življenja, pa je Trlepa, ki ni mislil, da bi se mu utegnilo kaj obrniti, kmalu prav trdo potipala. —

Kraševčina, Nacetov rojstni

Popravimo ogrodja in fenderje na vašem avtomobilu

SUPERIOR BODY & PAINT CO.

6605 St. Clair Ave.
EN 1-1633

FRANK CVELBAR, lastnik

ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO
(DR. KERNA)

je zopet v zalogi.

Po pošti stane \$3.25.

Dobite ga v potniški pisarni

AUGUST KOLLANDER
6411 St. Clair Ave.
Cleveland 3, Ohio
U. S. A.

DVA
POGREBNA
ZAVODA

za
zanesljivo
izkušeno
sočutno
pogrebno
postrežbo

po
ceni, ki jo SAMI
izberete
pokličite

AGRINA & SONS
FUNERAL DIRECTORS
1000 East 9th St.
Cleveland 1-1000

dom, je bila ob malem potoku v ozki dolini. Hiša je imela tudi krčmarsko pravico, da se je kje imela oddahni vprežna živina, odtešati zaprašeni potnik, ali pa delovni čas zapravljati in babnico jeziti zanikarni kmet. In čeprav je domačija stala nekaj bolj na samem, vendar je bila skoraj vedno glasna in šumna, ker so vsi bližnji in daljni solnčni griči od Litije do Čateža in tja dol v krško dolino vrisicali v vinskem veselju.

Tako ni bilo čudno, da se je Nacetu včasih zdelo, kakor da je na Trlepovini nekoliko pretrih, prepusto in hudo ob godrnjavem tistu. Ampak zakonska sreča mu je bila prelepa, da bi se ga domotožje moglo trdno prijemati.

Ko pa je še tisto zimo na hitro umrl bolehni brat in mu zapustil vso domačijo, je v Nacetu planilo novo življenje.

"Turška motika, k Trlepovini bogastvo pa res kar samo leze!" so mnogi zavidali.

"Ali si videl Trlepa, kako se nosi in kako zvito se reži?"

Nace sam se je tudi spremenil. Nihče ne bi bil mogel trditi, da postaja prevzetan ali ošaben; poznalo pa se mu je na glasu, po vedenju in iz vsake besede, kako mu je odleglo, da ni več samo napol gospodar. Saj je zdaj lahko pokazal in zamahnil z roko in ponosno rekel:

"To je zares moje, tu sem jaz gospodar!"

IV.

Čisto drugačnih misli je bil Trlep.

Ne samo, da ni Nacetu na Trlepovini dal veljati nobene, ne samo, da se je nanj in na Maričko zadiral za prav in za neprav, — še po Kraševčevini je posihmal lazil in ukazoval, kakor bi bilo vse njegovo.

Bil je kakor voda: poln nemira, poln nevolje in venomer je nekaj rinil, motal in vrtal.

"Le kaj neki se je ugrelo našemu očetu?" sta mlada dva ugibala in se mu kar moči umikala.

"Glejte, nobene sile mu ni, vsega ima zadosti; in strežeta ga kakor bolnika, pa še ti vije in vpije, da že res ni ničemur podobno!" so se tudi sosedje zgledovali.

"Krivi ju kakor vrbjo šibino, posebno Naceta. Zakaj?"

"Reci kdo podolgem ali reci počez, jaz pravim in trdim, toliko pameten sem že: tale Trlep trlepni si bo s svojo skopostjo in samopridnostjo u-mesil še preklicano trd kruh!"

"Nemara ga pa le kes pika, ker se je umaknil na zapeček?"

"E, vsaki hiši udari ura: očetu luč, sinu ključ!"

Ti, ki so tako govorili, se res niso motili, so pravo uganili.

Moža je bolela velika otožnost, da ni več pravi gospodar. Podnevi je sitnaril in nagajal, ponoči spati ni mogel od samega skelečega kesanja. Vest ga je morila, da je gledal vase in se bol z mislimi, ki so mu čezdalje bolj uhajale k zavrženemu sinu.

"Na dveh domačijah šarim, ko pa se bo vrnil sin, ne bo imel kam leči..."

Še pred zoro je vstajal, motoglavil po polju in se tepel sam s seboj. Le kadar se je

spomnil osebenjske snahe, je stisnil pesti in dvignil oči:

"Naj tak sin gre, kakor je svet dolg in širok, domačije in očeta iskati, — sam si je zapravil oboje!"

Žito se je vretenilo v klasje, ječmen je že rumenel. V razoru je prepelela prepelica in štela pedi, na nebu je visel škrlanec in s srebrnimi zvončki zvonil v dobro jutro, solnce je pilo tenko meglo ob Temenici, spočita vas se je s hitrico gnala na delo.

A Trlep se je utrgal z njiv in se neutegoma zadrevil na Kraševčevino.

Pot ga je speljala med travnike in noga se mu je kar zapiknila, ko se je ozrl med puhteče kopice sena.

"O ti vražji kosci...!" je zarobantil in se z obema rokama uprl v boke, kakor voznik, če se mu sredi ceste stre kolo.

"Kako so olasali lepi travnik! Redi so kar kosmate, da bi dober kosce lahko po njih nakosil še malo manj ko za dober voz sena!"

Ves nevoljen se je zapodil dalje in na Kraševčevini bušil pred Nacetovo mater, ki je pravkar kruh vsajala v peč.

"He, ti, stara! Vprašaj, vprašaj svoje umne kosce, ali vsaj vedo, kje se kuri utiplje

jačice!"

Ženski je sredi prijema zastal lopar, tako začudeno je pogledala ranega gosta.

"Vprašaj jih sam, burklež jezični!" se je nevoljno nasmehnila in brž vsadila še zadnji hlebec.

"Saj jih tudi bom!" je že vpil. "Pa najbrž ne vedo... kako se kosa krži, prav res ne vedo. Tak travnik!! Pokošjen pa kakor ostrižena ovca!"

Mencal je po veži in gospodinjino pestil z grajo, ki jo je vedel za vse, kar je kje stalo in ležalo.

Kraševčevka je nekaj časa molče ropotala s piskri in burkami, potlej pa jo je pogrelo, da je kar zapihala:

"I, kdo pa te je tu najel za varuha?"

"Kdo si, da me vprašaš tako trapasto?" je revskal. "Boga bi rajši zahvalila, le hočem popravljati za teboj!"

"Tu mi ne boš motovilil, nisem te klicala! Meni se ti za svoje, če kaj imaš!"

O tristoMatičkov! Tako živo ga še nikoli nihče ni usekal!! Očitek, da nič nima, da je na zapečku in da mu nemara gre le še molek v roke, ga je strahovito privzdignil.

"Ženska, ne govori čez ojnice, ti pravim!" je dvigal ro-

ke in kazal zobe. "In molči, ti pravim, zlepa ti pravim, pa delaj, ti pravim, kakor sem ti že nekaterikrat velel, ne gosteli, ne upiraj se, ti pravim...!"

"Kdo te je najel, te vprašam še enkrat?" je togotno cepetala pred njim. "Kaj rogoviliš, kjer kaj imaš, če imaš? Jaz gospodarim tu, gospodari ti, kjer kaj imaš, če imaš!"

A on je stopil tikoma nje, se od jeze zadihaval, da je čutila njegovo vročo sapo, in ji pretil:

"Le stoj, ti! Prav do uma ti povem, da se bo na Trlepovini in tudi na Kraševčini godila volja moja, dokler mi bo gibal mezinca na roki, — gosteli, baba, ali ne gosteli...! To ti enkrat povem, vedi za zmerom!"

"Na miru me pusti, priskut dedčevska!" je že prav težko dejala in se od jeze in užaljenosti razjokala.

Ni hotel poslušati njene hlapajoče iht; debelo se je pri-veril in kakor burja odhlačal na Kraševčeve njive, da se mu je vsakdo že od daleč uklanjal s pota.

Ko se je vračal domov, je bil kaj slabe volje; jezična Kraševčevka mu je z očitkom, da je zapečkar in da nič nima,

strašno podkurila. V mislih ji je še enkrat strigel hudo besedičnost in tiho robantil od užaljenosti in jeze.

"O, le počakajte, čeljusti široke! Saj je komaj 'dobro jutro', ko bo 'dober dan', bo moj, ves moj dan...!" je svedral še druge misli in gledal v čas, ki mu je čezdalje bolj zorel.

Pod vasjo ga je prestregla vdova Goršeta.

"Kje pa si že bil, ti," ga je pozdravila.

"Eh, s Kraševčevko sem se lomil," je zamahnil z roko. — "Vse ji gre v nič, pa ti ne vidi. In če ji človek dopove, kaj ni, da bi bilo, ji še prav ni!"

"Vidiš, do mene pa te nič več ni," mu je presekala besedo. "Ali si kaj hud, ka-li."

"Beži, beži! Zakaj neki?" je brž popal in ga je minila vsa nevolja, ko se ji je zagledal v žive oči in smehljajoče se lice.

"Pa vendar... Saj te tako dolgo že ni bilo."

"Ali bi ti bilo prav, če bi prišla ljudem na zobe?"

"Po volji mi pa tudi ni, da bi se skrivala, ko nama res treba ni!"

"Kaj ne veš, kakšne križe imam z domačijo."

"Kakšne? Saj si jo dal iz

rok!"

"Še vedno se bojim zanj, ne upam si odmakniti peta, vse bi šlo navzdol!"

"Da, in tako se pekliš nad potrebo, skrbi vkladaš povsod, hvaležen pa ti ni nihče; saj sam praviš, da ne... jaz, glej, bi ti bila hvaležna do krmolca, ko bi se včasih le za trenutek oglašil in mi pomagal vsaj z dobrim svetom."

"Storila bi pa nemara le po svoji ženski pameti."

"O ti — ! Ali te bom, če me boš tako grdo dražil!" mu je zapretila med smehom in narejeno otožnostjo.

Pa res. Po polju in okoli živine letati mora — sama; prodajati prirejo in pridelek mora — sama; kupovati, kar domačija potrebuje — sama; z družinčadjo se prerivati — sama; živeti in se ubijati — sama; povsod in za vse zmerom — sama, le sama, nikjer je ni prave moške roke...

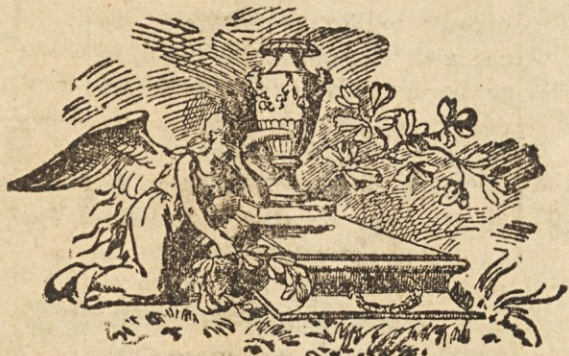
"Še malo potrpi, glej jo, saj sva si v besedi!" se je smejal.

"Kako se me braniš!! Zakaj — ? Samo to povej!!" se je vznemirila.

Pa on se je smejal in šalil:

PODPIRAJTE SLOVENSKE TRGOVCE

1878

1953

Naznanilo in Zahvala

Z globoko žalostjo v naših srcih naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, da je po daljšem bolehanju umrl naš nadvse ljubljeni oče, tast in stari oče

Primož Kogoj

Blagopokojnik je zatisnil svoje mile oči dne 17. februarja 1953. Pogreb se je vršil dne 21. februarja iz pogrebnege zavoda Anton Grdina in Sinovi v cerkev sv. Vida in po opravljeni sv. maši zadušnici in pogrebni obredih smo njegovo truplo izročili materi zemlji v naročje na pokopališču Kalvarija.

Pokojnik je bil doma iz Bohinja na Gorenjskem in v Ameriki se je nahajal 50 let.

Tem potom se preostali iskreno zahvaljujemo vsem, kateri so položili krasne vence in cvetje h krsti blagopokojnika. To nam je bilo v dokaz, da ste pokojnika spoštovali in nam bili v veliko tolažbo v dneh žalosti.

Dalje iskrena zahvala bodi izrečena vsem, kateri so darovali za sv. maše, katere se bodo brale za mir in pokoj njegove duše.

Hvala lepa vsem, kateri so dali svoje avtomobile brezplačno v poslu-go pri pogrebu, kakor tudi pogreb-cem, ki so nosili krsto.

Najlepša hvala sosedom za krasen skupni venec in vso pomoč ob bridki izgubi ljubljenege očeta.

Iskreno zahvalo izrekamo pev-

skim zborom Glasbena Matica, Slovan in Zvon ter Planina za zapete žalostinke pokojniku v slovo ob krsti.

Lepa hvala Rev. Victor Tomcu za opravljene cerkvene pogrebne obrede, Mr. Frank Mačeral od podružnice št. 6 SMZ za poslovičen govor ob grobu, ter pogrebniemu zavodu Anton Grdina in Sinovi za lepo voden pogreb in vsestransko najboljšo poslugo v dneh smrti.

Našo iskreno zahvalo naj sprejmejo vsi, kateri so nam stali ob strani in bili v pomoč in tolažbo na en ali drugi način, ko smo izgubili dragega očeta. Enako lepa hvala vsem, kateri so pokojnika prišli kropiti, ko je ležal na mrtvaškem odru, in vsem, kateri so ga spremili na njegovi zadnji poti na pokopališče.

Ti pa, preljubljeni oče, tast in stari oče, počivaj v miru v hladnem grobu poleg svoje ljubljene življenjske družice — naše drage mame, kateri si sledil v večnost. V naših srcih si ohranimo ljubeč spomin na Vaju dokler tudi mi ne pridemo za Vama tja, odkoder ni več vrnitve. — Spavaj v miru, snivaj sladko!

Zalujoči ostali:

JOSEPH in AUGUST, sinova
MARY, MRS. FRANCES PATRICK, MRS. ANNA KENNEDY, in
MRS. MILDRED HURLEY, hčere
SNAHI, ZETJE in SEDEM VNUKOV

Cleveland, Ohio, dne 18. marca 1953.

GLASBENA MATICA KONCERT

poda

ROSSINIJEVA "STABAT MATER"
IN SLOVENSKE PESMI

V NEDELJO 22. MARCA 1953

ob 4. uri popoldne

v Slovenskem narodnem domu, 6417 St. Clair Ave.

Cene vstopnic: \$2.00 - \$1.50 - \$1.00

ŽLEBI - STREHE

POPRAVLJENE in NADOMEŠČENE

GLAVAG
Sheet Metal & Roofing Co.
1052 ADDISON RD.

WI 3-3363 ali HE 1-5779

PERUTNINA

17330 BROADWAY, MAPLE HEIGHTS

V zalogi imamo vedno očistene piščance in na kose zrezane ter vseh vrst perutnine. Se priporočamo za svatbe, bankete in razne druge prilike. Pridite in si izberite.

ANDY HOČEVAR in SINOVI

Tel. v trgovini MO 2-2330 — na domu MO 2-2912

NE VZAME VELIKO PROSTORA — Ljubitelji klavirske glasbe Mozarta, Bacha ali Handela, ki nimajo dovolj velikega stanovanja, kamor bi mogli postaviti pravi piano, bodo gotovo veseli tega malega spineta. Novi instrument je bil prvič razstavljen na pomladnem velesejmu v Frankfurtu v Zah. Nemčiji.

Kazanje slik v Euclidu

V nedeljo 22. marca ob 2:30 popoldne

bo MR. ANTON GRDINA kazal slike vseh naših prejšnjih prireditev kakor tudi slike o tvoritvi domovih prostorov, razvitje ameriške zastave in o tvoritvi balinarskih prostorov.

Občinstvo je vljudno vabljeno, da nas poseti v obilnem številu. Vabi

KLUB DRUŠTEV IN DIREKTORIJ A.J.C.